

Súd: Najvyšší správny súd Slovenskej republiky
Spisová značka: 7Ssk/81/2022
Identifikačné číslo spisu: 5022200043
Dátum vydania rozhodnutia: 14. júla 2023
Meno a priezvisko: JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2023:5022200043.2

UZNESENIE

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky vo veci žalobcu: X.. J. W., K.. XX. XX. XXXX, O. F. XXXX/XX, XXX XX Q., proti žalovanému: Generálne riaditeľstvo Zboru väzenskej a justičnej stráže, Útvar sociálneho zabezpečenia, so sídlom Šagátova ulica č. 1, 813 04 Bratislava, v konaní o žalobe na obnovu konania vedeného na Krajskom súde v Žiline pod. sp. zn. 28Sa/32/2019, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline č. k. 16Sa/5/2022 - 27 zo dňa 1. marca 2022,
t a k t o

rozhodol:

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Žiline č. k. 16Sa/5/2022 - 27 zo dňa 1. marca 2022 z r u š u j e a v e c v r a c i a Správneho súdu v Banskej Bystrici na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Žiline uznesením č. k. 16Sa/5/2022 - 27 zo dňa 1. marca 2022 (ďalej len „napadnuté uznesenie“ a „správny súd“) odmietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal obnovy konania vedeného pred Krajským súdom v Žiline pod sp. zn. 28Sa/32/2019.

2. Žalobca podal dňa 08. 02. 2022 žalobu na obnovu konania vedeného na Krajskom súde v Žiline pod. sp. zn. 28Sa/32/2019. Uznesením č. k. 16Sa/5/2022-17 zo dňa 17. februára 2022 bol vyzvaný na predloženie splnomocnenia na zastupovanie v konaní advokátom alebo na predloženie dokladu, že žalobca má právnické vzdelanie. Zároveň správny súd žalobcu poučil, že v zmysle § 489 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) sa za vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa na účely tohto zákona považuje vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa v študijnom odbore právo na právnickej fakulte vysokej školy v Slovenskej republike alebo uznaný doklad o vysokoškolskom právnickom vzdelaní druhého stupňa vydaný zahraničnou vysokou školou; ak bolo vysokoškolské vzdelanie získané najprv v prvom stupni a následne v druhom stupni, vyžaduje sa, aby išlo v oboch stupňoch o vzdelanie v študijnom odbore právo. Tiež žalobcu poučil o následkoch nesplnenia výzvy súdu, a to o odmietnutí žaloby na obnovu konania. V odpovedi na predmetnú výzvu žalobca doložil overenú fotokópiu diplomu Vysokej školy Sboru národnej bezpečnosti v elektronickej forme bez autorizácie. Podľa správneho súdu doklad o vykonaní rigorózneho skúšky na fakulte verejnej

bezpečnosti Vysokej školy Zboru národnej bezpečnosti v odbore právo nespĺňa podmienku vysokoškolského právnického vzdelania v zmysle § 489 SSP.

3. Správny súd v tejto súvislosti uviedol, že právny názor, že absolvent bývalej Vysokej školy Zboru národnej bezpečnosti nespĺňa podmienku „získania právnického vzdelania v Slovenskej republike“ uvedenú v ustanovení § 250a O.s.p. (obdobné ustanovenie s účinnosťou od 01.07.2016 predstavuje § 49 SSP) ani podmienku na zastupovanie v dovolacom konaní podľa § 241 ods. 1 O.s.p. (obdobné ustanovenie s účinnosťou od 01.07.2016 predstavuje § 449, § 479 SSP), je v súdnej praxi už ustálený (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 113/97, rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Sžo/86/2008 zo dňa 11.02.2009, rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 Sžo/24/2022 zo dňa 22.03.2012, uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Sžo/260/2015 zo dňa 22.02.2017 alebo obdobné rozhodnutia vydané v Českej republike - napr. uznesenia Nejvyššího soudu České republiky vo veciach sp. zn. 20 Cdo 1638/98, sp. zn. 26 Cdo 1137/2001 či sp. zn. 30 Cdo 495/2001). Nesplnenie podmienky získaného právnického vzdelania platí bez ohľadu na skutočnosť, či po absolvovaní Vysokej školy Zboru národnej bezpečnosti absolvent vykonal rigoróznú skúšku a získal titul „doktor práv (JUDr.)“. V tomto smere je možné v plnej miere poukázať aj na rozhodnutia súdov Českej republiky, keďže ide o vysokú školu, ktorá existovala v čase spoločnej Slovenskej a Českej republiky, a preto sú rozhodnutia súdov ohľadom tejto vysokej školy navzájom právne použiteľné. Český ústavný súd v náleze zo dňa 13.09.1995, sp. zn. Pl ÚS 7/95 vyslovil záver, že žiadna z fakúlt Vysokej školy SNB nebola právnickou fakultou poskytujúcou univerzálne právnické vzdelanie vo všetkých odboroch práva.

4. Správny súd zdôraznil, že nepopiera dosiahnuté vysokoškolské vzdelanie žalobcu ako také, avšak uvedené vzdelanie nespĺňa kritéria podľa aktuálne účinnej právnej úpravy § 489 SSP definujúcej, čo sa rozumie právnickým vzdelaním. V prejednávanej veci je zastúpenie advokátom povinné. Uvedené ustanovenie § 479 SSP nemá za cieľ skomplikovať prístup k súdom, ale poskytnúť účastníkom kvalifikovanú právnu pomoc, keďže v rámci správneho súdnictva sa posudzuje zákonnosť rozhodnutí, teda sú riešené len právne otázky. Nedoloženie splnomocnenia pre advokáta alebo dôkazu preukazujúceho, že žalobca má sám právnické vzdelanie, tak ako je definované v § 489 SSP, má za následok nesplnenie procesných podmienok konania zo strany žalobcu. Správny súd pri aplikácii § 483 ods. 1 písm. b/ SSP žalobu ako podanú neoprávnenou osobou odmietol, keďže už pri jej podávaní nebola splnená podmienka spisania žaloby advokátom alebo žalobcom s právnickým vzdelaním.

5. Proti tomuto uzneseniu v zákonnej lehote podal kasačnú sťažnosť. Kasačnú sťažnosť odôvodnil tým, že nesprávnym procesným postupom mu bolo znemožnené ako účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci, odklonil sa od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu, nerešpektoval záväzný právny názor, vyslovený v zrušujúcom rozhodnutí o kasačnej sťažnosti alebo podanie bolo nezákonne odmietnuté. Poukázal, že Generálne riaditeľstvo ZVJS nie je a ani nemôže byť účastníkom konania, teda nemôže byť žalovaným, pretože v zmysle § 180 ods. 1 SSP ním môže byť len Ministerstvo spravodlivosti SR. Zároveň v zmysle § 480 ods. 1 SSP na konanie o žalobe na obnovu konania sa primerane použijú ustanovenia druhej časti tohto zákona, z toho vyplýva, že v zmysle príslušných ustanovení druhej časti SSP, ako aj v konaní o žalobe na obnovu konania musí byť „verejné konanie za mojej prítomnosti“. Pretože v konaní o žalobcovej žalobe na obnovu konania zo dňa 8. 2. 2022 sa nekonalo verejné pojednávanie, tak vedome a hrubo boli porušené žalobcove základne procesné práva garantované článkom 6 ods. 1 Európskeho dohovoru na ochranu základných ľudských práv, článkom 46 ods. 2 Ústavy SR, Listinou základných ľudských, článkom 14 Európskeho dohovoru na ochranu základných ľudských práv, zákonom č. 365/2004 a zákonom č. 461/2003 Z. z. Navrhol, aby kasačný súd zrušil napadnuté uznesenie a vec vrátil na ďalšie konanie. Vo vzťahu k jeho vysokoškolskému vzdelaniu uviedol, že vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa v odbore právo získal ako občan Československej socialistickej republiky a titul JUDr. Získal po vykonaní štátnej rigoróznejskej skúšky na Vysokej škole Zboru národnej bezpečnosti. Poukázal, že žiadnym zákonom mu nebol nadobudnutý titul odňatý a zároveň podal správnu žalobu v konaní podľa § 6 ods. 2 písm. c/ a d/ SSP. Záverom uviedol, že túto kasačnú

sťažnosť podal voči napadnutému uzneseniu správneho súdu z dôvodu hrubého porušenia mojich základných procesných práv, ako aj základných ľudských práv

6. Žalovaný nevyužil svoje právo a na základe zaslanej výzvy správneho súdu, sa nevyjadril ku kasačnej sťažnosti sťažovateľa.

7. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 SSP) po tom, čo zistil, že kasačná sťažnosť bola podaná riadne a včas (§ 443 SSP a § 444 SSP), oprávnenou osobou na podanie kasačnej sťažnosti (§ 442 SSP), smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému je kasačná sťažnosť prípustná (§ 439 SSP), kasačná sťažnosť má predpísané náležitosti (§ 445 ods. 1 SSP a § 57 SSP), preskúmal napadnuté uznesenie správneho súdu z dôvodov a v rozsahu uvedenom v podanej kasačnej sťažnosti a postupom podľa § 455 SSP bez nariadenia pojednávania, dospel k záveru, že kasačná sťažnosť je dôvodná.

8. Podľa § 6 ods. 2 písm. c/ SSP, správne súdy rozhodujú v konaniach o správnych žalobách v sociálnych veciach.

9. Podľa § 49 ods. 1 SSP, žalobca musí byť v konaní pred správnym súdom zastúpený advokátom; to neplatí, ak má žalobca, jeho zamestnanec alebo člen, ktorý za neho na správnom súde koná alebo ho zastupuje, vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa. Povinnosť zastúpenia sa vzťahuje aj na spísanie žaloby. Splnomocnenie udelené advokátovi nemožno obmedziť.

10. Podľa § 49 ods. 2 písm. b/ SSP, žalobca nemusí byť zastúpený podľa odseku 1 v konaní podľa § 6 ods. 2 písm. b/ až e/, g/ a i/.

11. Podľa § 200 SSP, na zastúpenie žalobcu sa použijú ustanovenia § 49 ods. 2 písm. b/ a § 50 ods. 1.

12. Podľa § 203 ods. 2 SSP, pri správnej žalobe fyzickej osoby nie je správny súd viazaný žalobnými bodmi.

13. Podľa § 449 ods. 1 SSP, sťažovateľ alebo opomenutý sťažovateľ musí byť v konaní o kasačnej sťažnosti zastúpený advokátom. Kasačná sťažnosť a iné podania sťažovateľa alebo opomenutého sťažovateľa musia byť spísané advokátom.

14. Podľa § 449 ods. 2 písm. b/ SSP, povinnosti podľa odseku 1 neplatia, ak ide o konania o správnej žalobe podľa § 6 ods. 2 písm. c/ a d/.

15. Podľa § 479 SSP, žalobca musí byť zastúpený advokátom; to neplatí, ak má žalobca, jeho zamestnanec alebo člen, ktorý za neho koná alebo ho zastupuje, vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa. Povinnosť zastúpenia platí aj na spísanie žaloby na obnovu konania.

16. Podľa § 481 ods. 2 SSP, dôvodmi žaloby na obnovu konania je správny súd viazaný okrem prípadov, keď nie je viazaný žalobnými bodmi.

17. Podľa § 483 ods. 1 písm. d/ SSP, správny súd žalobu na obnovu konania uznesením odmietne, ak nemá náležitosti ustanovené týmto zákonom a nejde o žalobu na obnovu konania o správnej žalobe v konaní podľa § 6 ods. 2 písm. c/ a d/.

18. Podľa § 438 ods. 1 SSP, kasačnou sťažnosťou možno napadnúť právoplatné rozhodnutie krajského súdu.

19. Podľa § 452 SSP, na konanie na kasačnom súde sa primerane použijú ustanovenia druhej časti tohto zákona, ak tento zákon neustanovuje inak.

20. Od 1. júna 2023 nadobudol účinnosť zákon č. 151/2022 Z. z. o zriadení správnych súdov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (reforma súdnictva), ktorým boli zriadené Správny súd v Banskej Bystrici, Správny súd v Bratislave a Správny súd v Košiciach (ďalej len „správne súdy“). V zmysle § 3 ods. 1 zákona č. 151/2022 Z. z., správne súdy začnú svoju činnosť 1. júna 2023. Výkon súdnictva prechádza od 1. júna 2023 z krajských súdov na správne súdy vo všetkých veciach, v ktorých je od 1. júna daná právomoc správnych súdov.

21. Žaloba na obnovu správneho konania je zaradená medzi mimoriadne opravné prostriedky, teda použiteľné voči rozhodnutiu už právoplatnému, ktoré vykazuje atribút zásadnej záväznosti a nezmeniteľnosti. Takýto zásah možno pripustiť skutočne len vo výnimočných prípadoch. Dôvody žaloby na obnovu konania sú zákonom vymedzené taxatívne, jej podanie z iného dôvodu nie je možné pripustiť a súd by musel takýto návrh zamietnuť v zmysle § 483 SSP. Dôvody žaloby na obnovu konania musia byť v návrhu uvedené presne, a ak ich má navrhovateľ - žalobca niekoľko, je potrebné uviesť ich zároveň všetky.

22. Správny súd odmietol žalobcom podanú žalobu na obnovu konania z dôvodu, že táto nebola spísaná advokátom, resp. žalobca nepreukázal právnické vzdelanie druhého stupňa a zároveň v tomto type konania by mal byť žalobca zastúpený advokátom, ak nemá právnické vzdelanie druhého stupňa. S uvedeným právnym posúdením správneho súdu sa však kasačný súd nestotožňuje, a to z nasledovných dôvodov.

23. V prvom rade je potrebné uviesť, že základné konanie, ktorého obnovu konania sa žalobca v tomto konaní domáhal, je súdne konanie vedené pod sp. zn. 28Sa/32/2019, ktorého predmetom bol súdny prieskum rozhodnutia vo veci starobného dôchodku žalobcu. Vzhľadom na charakter predmetného rozhodnutia, možno uzavrieť, že ide o správnu žalobu v sociálnych veciach upravenú v § 199 a nasl. SSP. Vo vzťahu k správnym žalobám v sociálnych veciach sa uplatňujú výnimky z povinného právneho zastúpenia v zmysle § 200, ktorý v svojom znení odkazuje na § 49 ods. 2 písm. b/ a § 50 ods. 1 SSP [žalobca nemusí byť zastúpený podľa odseku 1 v konaní podľa § 6 ods. 2 písm. b/ až e/, g/ a i/; § 6 ods. 2 písm. c/ SSP; správna žaloba v sociálnych veciach, pozn. súdu]. Obdobne uvedené platí aj v súvislosti s podaním kasačnej sťažnosti v zmysle § 449 ods. 2 SSP, ktorý upravuje výnimku z povinného zastúpenia pri podaní kasačnej sťažnosti [ak ide o konania o správnej žalobe podľa § 6 ods. 2 písm. c/ a d/ SSP; § 6 ods. 2 písm. c/ SSP; správna žaloba v sociálnych veciach, pozn. súdu].

24. Súčasne kasačný súd poukazuje na to, že pre správne žaloby v sociálnych veciach je špecifické, že správny súd nie je viazaný žalobnými bodmi v zmysle § 203 ods. 2 SSP. Obdobne to platí aj v prípade podanej kasačnej sťažnosti v zmysle § 453 ods. 2 SSP [kasačný súd je viazaný sťažnostnými bodmi; neplatí, ak napadnuté rozhodnutie bolo vydané v konaní, v ktorom krajský súd nebol viazaný žalobnými bodmi. Na dôvody, ktoré účastník konania uviedol až po uplynutí lehoty na podanie kasačnej sťažnosti, kasačný súd neprihliada.].

25. Podľa právneho názoru kasačného súdu je potrebné vyššie uvedené ustanovenia premietnuť vo vzťahu k povinného zastúpeniu aj v konaní na obnovu konania v zmysle § 472 a nasl. SSP. Uvedomujúc si, že § 479 SSP neustanovuje priamo výnimku z povinného zastúpenia v rámci konania na obnovu konania, ako je to v prípade základného konania (úprava v § 49 a § 449 SSP), však aplikáciu výnimky z povinného zastúpenia kasačný súd odvodzuje od nasledovných skutočností. Na prvom mieste to odvodzuje aplikáciou § 481 ods. 2 SSP, z ktorého vyplýva, že dôvodmi žaloby na obnovu konania je správny súd viazaný okrem prípadov, keď nie je viazaný žalobnými bodmi, takýmito prípadmi sú práve správne žaloby v sociálnych veciach (ak je žalobcom fyzická osoba). Ďalšou skutočnosťou podporujúcou argumentáciu, že v žalobcovom prípade nebolo potrebné povinné zastúpenie je § 483, konkrétne odsek 3 písm. d/ SSP, ktorý upravuje procesný postup správneho súdu s odmietnutím správnej žaloby na obnovu konania. Spomínané ustanovenie upravuje, že správny súd žalobu na obnovu konania uznesením odmietne, ak nemá náležitosti ustanovené týmto zákonom a nejde o žalobu na obnovu konania o správnej žalobe v konaní podľa § 6 ods. 2 písm. c/ a d/ SSP [správna žaloba v sociálnych veciach, pozn. súdu]. Z uvedeného tak možno odvodiť, že sa to nebude

vzťahovať na správne žaloby v sociálnych veciach, ktorým z ustanovenia § 202 ods. 2 SSP vyplýva, že takúto žalobu posudzuje správny súd neformálne.

26. V neposlednom rade právnu úvahu kasačného súdu podporuje Dôvodová správa k § 479 SSP, v ktorej je uvedené: „Zastúpenie v konaní o žalobe na obnovu konania bude rovnaké ako v základnom konaní.“. Ak sa povinné zastúpenie nevyžadovalo v rámci základného konania (žaloba podaná žalobcom vo veci starobného dôchodku (sociálna vec), nemožno spravodlivo vyžadovať povinné právne zastúpenie v konaniach na obnovu konania, ktorému predchádzala podaná správna žaloba v sociálnych veciach.

27. Záverom kasačný súd dopĺňa. Pokiaľ by uvedené ustanovenia Správneho súdneho poriadku (§ 481 ods. 2 a § 483 ods.3 písm. d/ v kontexte právneho zastúpenia upraveného v § 49, § 200 a § 449 SSP) kasačný súd nevzal do úvahy, resp. ak by uvedené ustanovenia nebolo možné aplikovať v prípade konaní na obnovu konania v prípade správnych žalôb v sociálnych veciach, zaradenie týchto ustanovení do časti „Žaloba na obnovu konania“ by bolo nadbytočným a zároveň nelogickým zo strany zákonodarcu, keďže tieto ustanovenia výslovne odkazujú charakteristické znaky správnej žaloby v sociálnych veciach.

28. Právo na náhradu trov kasačného konania bude predmetom rozhodovania správneho súdu v zmysle § 467 ods. 3 SSP.

29. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 2:1

P o u č e n i e :

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.